

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z GEOGRAFII
dla klas 3 (liceum 3-letnie) W XLIV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM im. STEFANA BANACHA W WARSZAWIE
Na podstawie: *Oblicza geografii* – poziom rozszerzony Wydawnictwo NOWA ERA**

Temat lekcji	Poziom wymagań				
	konieczny	podstawowy	rozszerzający	dopełniający	wykraczający
SEMESTR I					
VI PRZEMYSŁ – POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI					
Zmieniająca się rola przemysłu we współczesnym świecie, czynniki lokalizacji przemysłu.	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje przemysłu wymienia etapy procesu industrializacji <ol style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie kraje nowo uprzemysłowione przedstawia kryteria podziału przemysłu i funkcje przemysłu wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu wymienia przykłady zakładów przemysłowych uzależnionych od czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia udział przemysłu w tworzeniu PKB w wybranych krajach na podstawie wykresu charakteryzuje kraje nowo uprzemysłowione opisuje rozwój przemysłu i zmiany w strukturze produkcji przemysłowej przedstawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu na wybranych przykładach omawia przymusową, związaną oraz swobodną lokalizację przemysłu 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę i rolę przemysłu w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego omawia rolę przemysłu w gospodarce państw przedstawia zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu na świecie wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż wyjaśnia znaczenie behawioralnych czynników lokalizacji przemysłu 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia różnice ilościowe i jakościowe produkcji przemysłowej państw o różnym poziomie rozwoju omawia wpływ przemysłu na wzrost gospodarczy i jakość życia ludności świata porównuje zróżnicowanie zasobów pracy w przemyśle tradycyjnym i przemyśle zaawansowanej technologii 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki wzrastającej roli krajów nowo uprzemysłowionych w światowej gospodarce na podstawie dostępnych źródeł omawia zmianę roli czynników lokalizacji przemysłu w czasie
Bilans energetyczny świata, produkcja energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia podział źródeł energii podaje przykłady zastosowań surowców energetycznych wymienia największych producentów wybranych surowców energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wykorzystanie odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii charakteryzuje zmiany w bilansie energetycznym świata wskazuje ośrodki wydobycia surowców energetycznych na świecie na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rozmieszczenie i wielkość wydobycia wybranych surowców energetycznych na świecie na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych charakteryzuje kierunki eksportu i importu surowców energetycznych na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie ropy naftowej dla gospodarki energetycznej państw oraz dla handlu międzynarodowego wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a strukturą produkcji energii elektrycznej w danym państwie 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje dysproporcje w rozmieszczeniu rejonów produkcji i konsumpcji surowców energetycznych oraz konsekwencje tych dysproporcji ocenia skutki rosnącego zużycia energii elektrycznej oraz uzasadnia konieczność

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje głównych producentów energii elektrycznej na świecie na podstawie danych statystycznych • wymienia typy elektrowni • wskazuje największe hydroelektrownie oraz elektrownie atomowe na mapie świata 	<p>tematycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje znaczenie energii elektrycznej dla gospodarki i życia codziennego • charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii następujące wraz z rozwojem gospodarczym państw świata • charakteryzuje różne typy elektrowni • przedstawia udział energii elektrycznej pochodzącej z różnych elektrowni w wybranych krajach na podstawie danych statystycznych 	<p>danych statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania źródeł produkcji energii elektrycznej • omawia zmiany wielkości produkcji energii elektrycznej na świecie • przedstawia wady i zalety różnych typów elektrowni • wyjaśnia rolę i znaczenie energetyki alternatywnej • wyjaśnia, dlaczego energetyka alternatywna rozwija się w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje aktualne tendencje i kierunki w energetyce światowej • wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a lokalizacją różnych typów elektrowni • podaje przyczyny i skutki rozwoju energetyki atomowej 	<p>pozyskiwania jej nowych źródeł</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje możliwości wykorzystywania wykorzystania alternatywnych źródeł energii w wybranych krajach świata
Obszary koncentracji przemysłu a zasoby surowcowe.	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje okręgów przemysłowych • wskazuje na mapie przykłady okręgów przemysłowych na świecie • wymienia czynniki lokalizacji przemysłu high-tech • wskazuje największe ośrodki przemysłu high-tech na podstawie mapy • przedstawia podział zasobów naturalnych • podaje przykłady zastosowania wybranych surowców • wyjaśnia znaczenie terminu <i>recykling</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia czynniki przestrzennej koncentracji przemysłu • charakteryzuje rozmieszczenie i rozwój obszarów koncentracji przemysłu na wybranych przykładach • opisuje czynniki lokalizacji zakładów przemysłu zaawansowanej technologii • przedstawia znaczenie przemysłu high-tech • omawia rozmieszczenie wybranych technopolii na świecie • charakteryzuje wybrane technopolie • charakteryzuje surowce metaliczne, chemiczne i skalne • przedstawia znaczenie poszczególnych zasobów naturalnych • opisuje rozmieszczenie wybranych surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej • omawia recykling jako nowe źródło surowców 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje etapy rozwoju okręgu przemysłowego • wykazuje skutki restrukturyzacji przemysłu • opisuje cechy przemysłu zaawansowanej technologii • omawia formy organizacji przestrzennej przemysłu high-tech • wyjaśnia rolę surowców mineralnych w rozwoju przemysłu • przedstawia głównych producentów surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależność między restrukturyzacją przemysłu a rozwojem okręgów przemysłowych • podaje korzyści związane z tworzeniem i funkcjonowaniem parków technologicznych • analizuje znaczenie przemysłu high-tech • uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania surowcami mineralnymi • charakteryzuje światowe zasoby i wydobycie wybranych surowców mineralnych na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia tendencje zmian w rozwoju i rozmieszczeniu okręgów przemysłowych na świecie • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanej technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia • wyjaśnia przyczyny wzrostu roli metali ziem rzadkich w gospodarce światowej na podstawie dostępnych źródeł
VII USŁUGI – POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI					

<p>Znaczenie usług we współczesnym świecie, nowoczesne usługi</p>	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje usługi • podaje przykłady usług podstawowych i wyspecjalizowanych • wymienia nowoczesne usługi • podaje nazwy największych banków na świecie pod względem przychodów • podaje przykłady wykorzystania nowoczesnych usług telekomunikacyjnych w życiu codziennym • wymienia przyczyny spadku znaczenia usług pocztowych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych • wymienia sekcje usługowe wg PKD • podaje przyczyny rozwoju nowoczesnych usług bankowych, ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych • podaje przykłady dużego wpływu łączności na współczesną gospodarkę • opisuje rozwój wybranych współczesnych środków łączności • wykazuje spadek znaczenia usług pocztowych na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje etapy rozwoju usług • wykazuje znaczenie usług dla gospodarki państw • wykazuje dysproporcje w dostępie do nowoczesnych usług finansowych, edukacyjnych i zdrowotnych • uzasadnia duży wpływ banków i giełd na funkcjonowanie gospodarki i życie człowieka • przedstawia na podstawie danych statystycznych poziom zaspokojenia potrzeb na usługi podstawowe i wyspecjalizowane w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • opisuje rolę telekomunikacji komputerowej w światowej gospodarce • omawia rolę postępu technologicznego w rozwoju telekomunikacji 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje udział usług w strukturze zatrudnienia w wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych • analizuje przestrzenne zróżnicowanie dostępu do usług bankowych na świecie • omawia współzależność procesu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz poziomu edukacji i nauki • omawia wpływ nowoczesnych usług na życie i działalność człowieka (<i>Interakcje</i>) • wykazuje zróżnicowanie dostępu do telefonii komórkowej oraz internetu w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie usług wyspecjalizowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego państw • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów świata ze szczególnym uwzględnieniem usług finansowych • wykazuje zagrożenia związane z nowoczesną technologią informacyjną
---	---	---	---	---	---

<p>Transport na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział komunikacji • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transport, łączność, terminal</i> • przedstawia kryteria podziału transportu • wymienia czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne warunkujące rozwój sieci transportowej • wskazuje na mapie kraje o dużej gęstości sieci drogowej i kolejowej • wskazuje na mapie największe porty morskie na świecie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tania bandera, żegluga kabotażowa</i> • wymienia największe porty lotnicze pod względem liczby odprawianych pasażerów na świecie i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uwarunkowania rozwoju komunikacji • przedstawia rolę komunikacji w gospodarce • opisuje czynniki warunkujące rozwój sieci transportowej • omawia gęstość sieci dróg na świecie na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje gęstość sieci kolejowej na świecie na podstawie mapy tematycznej • wymienia najdłuższe rurociągi i gazociągi na świecie • podaje przyczyny, dla których armatorzy rejestrują statki w krajach taniej bandery • wskazuje na mapie najważniejsze szlaki żeglugi śródlądowej na poszczególnych kontynentach • charakteryzuje uwarunkowania rozwoju transportu lotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje dynamikę wzrostu zapotrzebowania na usługi transportowe i łącznościowe na poszczególnych etapach rozwoju • analizuje wielkość i rodzaje ładunków przewożonych różnymi rodzajami transportu lądowego w wybranych krajach • określa rolę transportu przesyłowego • opisuje wielkość przeładunku i strukturę towarów przeładowywanych w największych portach świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • opisuje sieć transportu śródlądowego na świecie na podstawie mapy tematycznej • omawia znaczenie transportu lotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ postępu cywilizacyjnego na wzrost popytu na usługi komunikacyjne na podstawie dostępnych źródeł • omawia wady i zalety transportu samochodowego kolejowego i przesyłowego • omawia wady i zalety transportu wodnego i lotniczego • przedstawia rolę kanałów w skracaniu dróg morskich • wyjaśnia, dlaczego rola żeglugi śródlądowej w wielu krajach jest coraz mniejsza 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w działalności gospodarczej państw • omawia zmiany znaczenia transportu kolejowego na świecie • wyjaśnia zmiany znaczenia poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym • określa wpływ światowego kryzysu ekonomicznego na natężenie oraz kierunki ruchu pasażerów i towarów na podstawie dostępnych źródeł
<p>Rozwój turystyki na świecie, regiony turystyczne świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje turystykę wg różnych kryteriów • wyjaśnia, co składa się na atrakcyjność turystyczną • wymienia regiony atrakcyjne turystycznie • wskazuje kraje najczęściej odwiedzane przez turystów • wymienia nowe siedem cudów świata 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny rozwoju turystyki na świecie • omawia zróżnicowanie ruchu turystycznego na świecie wg regionów na podstawie danych statystycznych • wskazuje korzyści wynikające z rozwoju turystyki • charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne świata na podstawie różnych źródeł • opisuje atrakcje turystyczne wybranych regionów Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje cele ruchu turystycznego we współczesnym świecie • opisuje cechy i uwarunkowania ruchu turystycznego na świecie • wyjaśnia, czym jest monokultura turystyczna • opisuje walory turystyczne wybranych ośrodków i regionów turystycznych na świecie na podstawie różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze skutki rozwoju turystyki na wybranych przykładach • wyjaśnia przyczyny dużego udziału Europy w międzynarodowym rozwoju turystycznym • porównuje regiony o różnym stopniu zagospodarowania turystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów i regionów świata • wskazuje korzyści wynikające z rozwoju turystyki • analizuje niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym związane z rozwojem różnych form turystyki
<p>Znaczenie handlu międzynarodowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przedmioty obrotu międzynarodowego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, reeksport, bilans handlowy</i> • podaje przykłady państw o dodatnim lub ujemnym bilansie handlowym na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki rozwoju handlu międzynarodowego • przedstawia rodzaje obrotów w handlu międzynarodowym • opisuje bilans handlowy i bilans płatniczy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje współczesne problemy międzynarodowej wymiany handlowej • analizuje strukturę towarową i geograficzną obrotów handlu światowego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia uwarunkowania rozwoju handlu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy państw

I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI					
Położenie i granice Polski	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski podaje długość granic Polski z poszczególnymi krajami podaje długość linii brzegowej podaje całkowitą długość granic oraz powierzchnię kraju 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystyczne cechy położenia matematycznego fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje główne cechy terytorium i granic Polski na podstawie map: tematycznej i ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów
Dzieje geologiczne obszaru Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia jednostki tektoniczne Europy wskazuje jednostki tektoniczne Polski na mapie tematycznej podaje przykłady surowców mineralnych występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy na podstawie mapy geologicznej Europy przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie mapy tematycznej omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski omawia budowę geologiczną Karpat Zewnętrznych i Karpat Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego umieszczonego w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tabelę stratygraficzną porządkuje chronologicznie wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski wyjaśnia, w jakich warunkach geologicznych powstały wybrane surowce mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że położenie geologiczne Polski na kontynencie europejskim jest szczególne
Zlodowacenia w Polsce. Formy i utwory czwartorzędowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy zlodowaceń, które wystąpiły na obszarze Polski wskazuje krainy geograficzne objęte zlodowaceniami na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg i zasięg zlodowaceń w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje formy rzeźby młodoglacjalnej podaje przykłady górskich form polodowcowych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zlodowacenia, które wystąpiły na obszarze Polski przedstawia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Polski na podstawie mapy w podręczniku wyjaśnia różnicę między krajobrazem staroglacjalnym a młodoglacjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski na przykładzie Tatr wykazuje wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega strefowość form polodowcowych w północnej i środkowej Polsce
Cechy rzeźby powierzchni Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia pasy rzeźby terenu charakterystyczne dla powierzchni Polski wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski charakteryzuje pasy rzeźby terenu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystyczne cechy ukształtowania powierzchni Polski i ich wpływ na inne komponenty środowiska przyrodniczego na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje ukształtowanie pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej wykazuje wpływ głównych orogenez i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ukształtowanie powierzchni Polski z ukształtowaniem innych krajów europejskich
Klimat Polski	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia astronomiczne, kalendarzowe i termiczne pory roku wymienia czynniki kształtujące klimat Polski odczytuje dane z klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy klimatu Polski na podstawie map tematycznych wyróżnia masy kształtujące pogodę w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje regionalne zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w Polsce na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych charakteryzuje klimat Polski na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ poszczególnych geograficznych czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce charakteryzuje rodzaje wiatrów występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje gospodarcze skutki ekstremalnych zjawisk atmosferycznych podaje przyczyny regionalnego zróżnicowania klimatu w Polsce ocenia gospodarcze konsekwencje zróżnicowania długości okresu wegetacyjnego w Polsce

Bilans wodny Polski. Sieć rzeczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu wymienia najważniejsze elementy systemu rzecznoego Polski wymienia regiony narażone na częste powodzie wskazuje największe rzeki Polski na mapie ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy sieci rzecznej Polski i wyjaśnia jej zróżnicowanie na podstawie map tematycznych charakteryzuje największe rzeki Polski na podstawie dostępnych źródeł omawia znaczenie gospodarcze polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym opisuje rozmieszczenie zlewk i dorzeczy na obszarze Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia cechy reżimu polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach i gospodarcze skutki tego zjawiska wyjaśnia zmiany stanów wody oraz analizuje przyczyny i typy powodzi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia relacje pomiędzy siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi
Jeziora. Wody podziemne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary o największej koncentracji jezior na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia typy genetyczne jezior i podaje przykłady wymienia rodzaje wód podziemnych (w tym mineralnych) wskazuje miejsca występowania wód mineralnych na mapie tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie przyrodnicze i gospodarcze jezior wymienia sztuczne zbiorniki znajdujące się w Polsce i wskazuje na mapie charakteryzuje wody podziemne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach porównuje batymetrię jezior różnego typu przedstawia znaczenie sztucznych zbiorników wodnych omawia rozmieszczenie wód mineralnych i termalnych na podstawie map tematycznych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rozmieszczenie i zasoby jezior w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych analizuje przekrój przez basen artezyjski na przykładzie niecki warszawskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stopień wykorzystania wód termalnych w gospodarce kraju
Morze Bałtyckie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia największe wyspy Bałtyku i podaje ich przynależność państwową wymienia nazwy państw leżących nad Bałtykiem i wskazuje je na mapie wymienia przykłady flory i fauny Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy fizycznogeograficzne Morza Bałtyckiego podaje przyczyny niskiego zasolenia wód Bałtyku charakteryzuje florę i faunę Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę Morza Bałtyckiego charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje bilans wodny Morza Bałtyckiego analizuje zasolenie wód Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan czystości wód Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny ich zanieczyszczenia
Gleby w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce analizuje rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb wymienia gleby strefowe i niestrefowe występujące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb w Polsce charakteryzuje wybrane profile glebowe wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce omawia strukturę bonitacyjną gleb w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych na proces powstawania gleb na obszarze Polski porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski przedstawia stopień degradacji gleb w Polsce i sposoby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność rolniczą gleb w Polsce wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce
Świat roślin i zwierząt w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia typy lasów w Polsce charakteryzuje rozmieszczenie lasów w Polsce wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia granice zasięgów występowania wybranych gatunków drzew na podstawie mapy tematycznej podaje skład gatunkowy lasów w Polsce na podstawie wykresu charakteryzuje cechy świata roślinnego i zwierzęcego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne zbiorowiska roślinne na obszarze Polski i wyjaśnia uwarunkowania ich występowania opisuje funkcje i znaczenie lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania lesistości w Polsce przedstawia wpływ przejściowości klimatycznej na zasięg występowania wybranych gatunków drzew oraz strukturę gatunkową lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności pomiędzy rozmieszczeniem określonych typów lasów a warunkami naturalnymi i działalnością człowieka

II LIDNOŚĆ, URBANIZACJA W POLSCE					
Podział administracyjny Polski	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie województwa i podaje ich nazwy wymienia stolice poszczególnych województw 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podział administracyjny własnego województwa 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy podziału administracyjnego Polski na podstawie mapy administracyjnej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia podział i kompetencje władz administracyjnych
Liczba i rozmieszczenie ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności po zakończeniu II wojny światowej wymienia województwa o największym przyroście i największym spadku liczby ludności w ostatnich latach na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności Polski przedstawia zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wybranego województwa omawia zmiany tempa wzrostu liczby ludności Polski wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w rozmieszczeniu ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia regionalne zróżnicowanie zmian liczby ludności omawia przyczyny i konsekwencje zmian liczby ludności na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych określa przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności
Struktura demograficzna ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia województwa charakteryzujące się najwyższym i najniższym współczynnikiem przyrostu naturalnego oraz najwyższym i najniższym współczynnikiem feminizacji na podstawie danych statystycznych wymienia przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego na podstawie kartogramu wyjaśnia przyczyny niskiego współczynnika przyrostu naturalnego w miastach charakteryzuje strukturę ludności Polski wg wieku i płci na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wartość przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych omawia przyczyny zmian przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich latach oblicza wartość współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika feminizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wyżu demograficznego w Polsce w latach 50. XX w. i jego skutki wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski następujące wraz z rozwojem gospodarczym porównuje piramidę wieku i płci ludności Polski w danym roku z piramidami wieku i płci ludności innych państw 	<ul style="list-style-type: none"> przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się polskiego społeczeństwa
Migracje wewnętrzne i zagraniczne Polaków	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków wymienia kraje, do których emigruje obecnie największa liczba Polaków podaje przykłady obszarów o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wewnętrznych na podstawie map zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje regionalne zróżnicowanie salda migracji wewnętrznych w ostatnich latach na podstawie mapy określa kierunki współczesnych migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cechy i kierunki współczesnych migracji wewnętrznych Polaków oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego opisuje rozmieszczenie i liczebność Polonii na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania oraz konsekwencje wewnętrznych i zagranicznych migracji Polaków analizuje okresowe zmiany salda migracji zagranicznych i wewnętrznych wyjaśnia przyczyny zmian salda migracji wewnętrznych i zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje prognozy dotyczące zmian migracji Polaków (wielkości i kierunków) ocenia zagrożenia związane z ruchami migracyjnymi ocenia falę migracji zagranicznych Polaków po wejściu do UE
Struktura narodowościowa i wyznaniowa w Polsce. Grupy etniczne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce wskazuje rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych na mapie wymienia religie wyznawane w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnice między mniejszością narodową, mniejszością etniczną i grupą etniczną charakteryzuje wybraną grupę etniczną w Polsce na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę narodowościową i wyznaniową ludności Polski na podstawie danych statystycznych omawia najważniejsze cechy kulturowe grup etnicznych w Polsce na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia kulturowe aspekty zróżnicowania religijnego 	<ul style="list-style-type: none"> przewiduje korzyści lub problemy wynikające z zamieszkania kraju jednolitego narodowościowo

		<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozmieszczenie grup etnicznych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia przedstawicieli poszczególnych wyznań na terenie Polski 	<p>dostępnych źródeł</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje główne grupy wyznaniowe w Polsce 		
Struktura zatrudnienia i problem bezrobocia w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce • wymienia grupy ekonomiczne ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia aktywność zawodową ludności Polski na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski od 1990 r. • oblicza współczynnik aktywności zawodowej i współczynnik bezrobocia w Polsce • wykazuje regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uwarunkowania i konsekwencje zróżnicowania struktury zatrudnienia w Polsce • przedstawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność struktury zatrudnienia Polski lub wybranych państw UE od poziomu rozwoju gospodarczego
Stan zdrowia ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najczęstsze schorzenia przewlekłe dotykające Polaków • wymienia czynniki wpływające na stan zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski • przedstawia główne przyczyny zgonów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki różnicujące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia najczęstsze schorzenia przewlekłe i wykazuje ich zróżnicowanie regionalne • ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia dostępność i poziom usług medycznych w Polsce
Sieć osadnicza w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy sieci osadniczej • wymienia funkcje miast • wskazuje największe miasta Polski na mapie • wymienia główne typy genetyczne kształtów wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje największe miasta w Polsce i ich rozmieszczenie • charakteryzuje strukturę funkcjonalną miast • omawia czynniki wpływające na rozwój osadnictwa wiejskiego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy sieci osadniczej i jej rozwój w Polsce • omawia układy przestrzenne polskich miast na podstawie fotografii • omawia główne typy genetyczne kształtów wsi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia tendencje zmian układu sieci osadniczej w Polsce • omawia hierarchię jednostek osadniczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a strukturą osadniczą
Urbanizacja w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany liczby ludności miast wg województw na podstawie mapy tematycznej • przedstawia typy aglomeracji w Polsce i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce • wyjaśnia przyczyny deaglomeracji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce i jego przyczyny • wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej • wyjaśnia, na czym polega proces reurbanizacji i podaje jego przykłady w Polsce • ocenia skutki procesów urbanizacyjnych w Polsce • wyjaśnia przyczyny zmian procesów urbanizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje kierunek zmian związanych z urbanizacją • interpretuje wskaźniki urbanizacji w Polsce i krajach UE
Preferencje wyborcze Polaków. Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne opcje polityczne w kraju • wymienia organizacje pozarządowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obszarów o najwyższym poparciu dla głównych opcji politycznych w Polsce na podstawie mapy • podaje cechy organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce • omawia zasady działalności organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków • analizuje regionalne zróżnicowanie preferencji wyborczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stałe i zmienne czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków oraz regionalne zróżnicowanie tych preferencji

Bogactwo kulturowe Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pomniki historii Polski opisuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie omawia najciekawsze obiekty kultury materialnej w swoim województwie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia dziedzictwo kulturowe różnych grup narodowościowych, etnicznych i religijnych w Polsce przedstawia potencjał kulturowy i naukowy Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata
III ROLNICTWO POLSKI					
Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju rolnictwa wymienia typy rolnictwa wymienia regiony rolnicze w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa w wybranych regionach kraju charakteryzuje główne regiony rolnicze w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu rolnictwa w Polsce i jego konsekwencje 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ wybranych czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce na podstawie map tematycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę rolną państwa polskiego ocenia wybrane obszary w Polsce pod względem ich przydatności do produkcji rolnej
Produkcja roślinna w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne obszary uprawy roślin w Polsce na podstawie map tematycznych przedstawia produkcję zbóż w Polsce na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę upraw w Polsce charakteryzuje rozmieszczenie upraw oraz wielkość produkcji głównych ziemiopłodów w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wielkość produkcji rolnej Polski na tle wybranych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przestrzenną strukturę upraw w Polsce i jej zmiany na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w produkcji roślinnej w Polsce
Chów zwierząt w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce i określa kierunki ich chowu wymienia czynniki lokalizacji chowu wybranych zwierząt gospodarskich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozmieszczenie i wielkość pogłowia głównych zwierząt gospodarskich w kraju na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania chowu zwierząt w Polsce przedstawia przyczyny zmian w pogłowiu wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce w ostatnich latach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w pogłowiu zwierząt gospodarskich w Polsce określa zależność między pogłowiem wybranych gatunków zwierząt gospodarskich a wielkością produkcji mięsa, mleka i innych produktów
Integracja polskiego rolnictwa z rolnictwem UE	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne problemy polskiego rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> omawia bariery ograniczające rozwój polskiego rolnictwa wymienia korzyści, które daje polskiemu rolnictwu członkostwo naszego kraju w UE 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany strukturalne w polskim rolnictwie, które zaszyły po wstąpieniu naszego kraju do UE 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan polskiego rolnictwa na tle pozostałych krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski dotyczące korzyści, które może przynieść polskiemu rolnictwu uczestnictwo we wspólnej polityce rolnej UE
Rybnictwo	<ul style="list-style-type: none"> wymienia akweny będące łowiskami dla polskiego rybactwa morskiego wymienia porty morskie i rybackie polskiego wybrzeża na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan floty rybackiej w Polsce opisuje zmiany w wielkości połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybactwa omawia znaczenie rybactwa śródlądowego dla gospodarki wybranego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE
IV PRZEMYSŁ POLSKI					

Sytuacja polskiego przemysłu	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> dokonuje podziału polskiego przemysłu wymienia przyczyny restrukturyzacji polskiego przemysłu wymienia przykłady specjalnych stref ekonomicznych w Polsce na podstawie mapy 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój i znaczenie przemysłu na obszarze Polski omawia znaczenie specjalnych stref ekonomicznych dla gospodarki kraju 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> prezentuje przykłady przekształceń własnościowych w polskim przemyśle mających wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materialnych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> określa zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r. określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ukazuje perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce
Górnictwo w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rozmieszczenie najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej wymienia surowce energetyczne eksploatowane w kraju i wskazuje ich rozmieszczenie na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Polski obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wielkość wydobycia surowców w Polsce na tle światowej produkcji na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego przemysłu wydobywczego omawia warunki występowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego
Przemysł energetyczny w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje elektrowni funkcjonujących w Polsce wymienia alternatywne źródła energii wykorzystywane w polskiej energetyce dokonuje podziału elektrowni funkcjonujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozmieszczenie największych elektrowni ciepłych, wodnych i innych niekonwencjonalnych na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia współczesne przemiany w polskiej energetyce porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i w innych państwach świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce wskazuje możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia aktualną lokalizację różnego typu elektrowni w Polsce formułuje problemy energetyki na przykładach wybranych regionów Polski
Przemysł przetwórczy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego w Polsce wskazuje obszary rozmieszczenia przemysłu spożywczego, samochodowego, elektronicznego i meblarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce wskazuje na mapie Polski siedziby najbardziej dochodowych firm przetwórstwa przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę poszczególnych działów przetwórstwa przemysłowego w gospodarce Polski porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski z krajami UE 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje uwarunkowania rozmieszczenia przemysłu przetwórczego w Polsce na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia perspektywy rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii w Polsce
Obszary koncentracji przemysłu w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między ośrodkiem przemysłowym a okręgiem przemysłowym wskazuje na mapie nieistniejące już i współczesne okręgi przemysłowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozmieszczenie okręgów przemysłowych w Polsce w latach 80. i 90. XX w. oraz współczesnych na podstawie map tematycznych omawia czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> określa rozmieszczenie i znaczenie okręgów przemysłowych w Polsce opisuje przyczyny restrukturyzacji w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zmiany zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje procesy restrukturyzacyjne zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce, biorąc pod uwagę dawną i obecną strukturę gałęziową przemysłu

SEMESTR II

V USŁUGI W POLSCE

Transport w Polsce	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady działalności usługowej w Polsce 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia rolę i znaczenie usług w Polsce 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mających 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność inwestowania w rozwijanie sieci transportowej we własnym
--------------------	---	---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady firm usługowych mających siedziby w wybranym powiecie wskazuje na mapie najważniejsze szlaki transportowe w Polsce charakteryzuje sieć transportową wybranego regionu kraju wymienia elementy infrastruktury transportu przesyłowego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia problemy transportu kolejowego i samochodowego w Polsce przedstawia znaczenie transportu intermodalnego, jego wady i zalety wymienia przyczyny budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce określa stopień rozwoju sieci transportowej w Polsce na tle krajów UE określa zmiany w zakresie środków transportu w Polsce określa skutki budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<p>wpływ na zmiany struktury usług</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje sieć transportu w Polsce jej zmiany na podstawie danych statystycznych i map tematycznych wyjaśnia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce na podstawie danych statystycznych 	regionie i w Polsce
Łączność w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje usług, które obejmuje łączność 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę łączności w gospodarce Polski opisuje rozwój łączności w Polsce po II wojnie światowej przedstawia charakterystykę poszczególnych działów łączności 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie kraju określa poziom rozwoju łączności w Polsce na tle krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny niższego poziomu rozwoju łączności w Polsce w stosunku do wysoko rozwiniętych krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków łączności w Polsce
Atrakcyjność turystyczna Polski	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i> wymienia walory krajoznawcze Polski odróżnia walory przyrodnicze od antropogenicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony turystyczne w Polsce i wskazuje je na mapie przedstawia atrakcje turystyczne wybranych regionów Polski na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce porównuje i walory turystyczne wybranych regionów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze Polski ocenia regionalne zróżnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi atrakcyjności turystycznej Polski
Turystyka krajowa i zagraniczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki podaje kierunki wyjazdów zagranicznych polskich turystów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę turystyki w gospodarce krajowej charakteryzuje turystykę krajową i zagraniczną w Polsce na podstawie danych statystycznych i map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce porównuje strukturę wykorzystania środków transportu w turystyce krajowej i zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy ruchu turystycznego w Polsce na podstawie danych statystycznych przedstawia konsekwencje rozwoju turystyki w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i gospodarkę Polski
Handel zagraniczny Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny ujemnego salda bilansu handlowego Polski wskazuje głównych partnerów handlowych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski przedstawia bilans handlu zagranicznego Polski i wyjaśnia jego zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw Europy wykazuje zmiany znaczenia handlu zagranicznego dla gospodarki Polski wskazuje kierunki geograficzne i strukturę handlu zagranicznego na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r. 	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym przewiduje, w jakich kierunkach będzie rozwijał się handel zagraniczny naszego kraju
VI POLSKA W ŚWIECIE					
Polska w organizacjach międzynarodowych	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady działań podejmowanych przez Polskę w ramach organizacji 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polski w procesach integracyjnych i głównych organizacjach 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia działalność Polski w organizacjach, które zapobiegają zagrożeniom 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia Polski do UE

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia euroregiony funkcjonujące przy polskich granicach i wskazuje je na mapie 	<p>międzynarodowych na podstawie dostępnych źródeł</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach euroregionów oraz miast i gmin bliźniaczych 	<p>międzynarodowych</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów w Polsce 	<p>społeczno-ekonomicznym oraz konfliktom zbrojnym lub je niwelują</p>	
Inwestycje zagraniczne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje polskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych podaje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych prowadzonych w wybranym województwie na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> omawia strukturę przestrzenną BIZ w Polsce na podstawie danych statystycznych analizuje wartość BIZ napływających do poszczególnych regionów naszego kraju na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie BIZ dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wskazuje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce
VII ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE POLSKI					
Regiony fizycznogeograficzne Polski	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne wskazuje na mapie prowincje i podprowincje Polski 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia regionalizację fizycznogeograficzną Polski wskazuje na mapie makroregiony Polski 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje podział Polski na pasy ukształtowania powierzchni z podziałem na regiony fizycznogeograficzne
Cechy środowiska przyrodniczego wybranego regionu Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia walory środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie map, danych statystycznych i innych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego wybranego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dominanty środowiska wybranej krainy geograficznej Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych i obserwacji bezpośrednich 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki i zależności zachodzące między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w wybranym makroregionie
Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony o najwyższym i najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego wskazuje na mapie regiony różniące się poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy wybranych regionów Polski ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych regionów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w rozwoju poszczególnych regionów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski
Potencjał gospodarczy wybranego regionu Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wartości mierników rozwoju społeczno-gospodarczego wybranego regionu na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę i zadania samorządu terytorialnego w regionie na podstawie dostępnych źródeł omawia zmiany zachodzące w środowisku geograficznym w wybranym regionie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia potencjał gospodarczy regionu na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł
Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery wymienia regiony w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery, 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane wskaźniki zanieczyszczenia powietrza omawia skutki nadmiernej emisji 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce

	o największym zanieczyszczeniu środowiska	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia oraz klęski ekologicznej i wskazuje te obszary na mapie 	zanieczyszczeń atmosferycznych	w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przykłady zachowań człowieka wobec klęsk ekologicznych
Ochrona środowiska przyrodniczego Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje różnice między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery wymienia gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia uwarunkowania rozmieszczenia obszarów chronionych w Polsce wyjaśnia, na czym polega restytucja gatunków podaje przykłady restytucji gatunków zwierząt w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania polskich i międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody prowadzone na terytorium naszego kraju 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia kierunki i skuteczność działań na rzecz ochrony środowiska podejmowanych w Polsce uzasadnia konieczność prowadzenia działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce
Walory parków narodowych w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia parki narodowe w Polsce wskazuje parki narodowe na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przykłady form ochrony przyrody i krajobrazu we własnym regionie charakteryzuje walory przyrodnicze parku narodowego we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce na podstawie dostępnych źródeł, np. map i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje unikalne obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie polskich parków narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje utworzenie nowego obszaru chronionego we własnym regionie

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI

<p>Środowisko przyrodnicze Polski</p> <p>Mapa jako obraz Ziemi</p> <p>Sfery Ziemi</p> <p>Procesy endogeniczne i egzogeniczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy położenia geograficznego Polski zaznacza na mapie sąsiadów Polski zaznacza na mapie główne obszary występowania surowców mineralnych w Polsce i na świecie wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu odczytuje dane z klimatogramów wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu rozpoznaje typy jezior wymienia państwa nadbałtyckie wymienia typy gleb i lasów występujących w Polsce i na świecie wymienia elementy mapy wymienia metody przedstawiania rzeźby terenu na mapie czyta legendę mapy topograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy położenia Polski na podstawie mapy przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie mapy zaznacza na mapie zasięg złodowceń w Polsce opisuje pasy rzeźby terenu Polski podaje cechy klimatu Polski na podstawie map tematycznych opisuje znaczenie przyrodnicze i gospodarcze rzek i jezior Polski podaje przyczyny niewielkiego zasolenia wód Bałtyku przedstawia granice zasięgów wybranych gatunków drzew w Polsce klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria charakteryzuje metody prezentacji zjawisk ilościowych i jakościowych na mapie przedstawia mechanizm powstawania monsunów opisuje właściwości chemiczne 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje charakterystyczne cechy granic Polski porównuje budowę geologiczną Karpat Zewnętrznych i Karpat Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego podaje różnice między działalnością rzeźbotwórczą lądolodu i lodowca górskiego wyjaśnia różnice między krajobrazem staroglacjalnym a młodoglacjalnym charakteryzuje klimat Polski na podstawie map klimatycznych i danych statystycznych omawia cechy reżimu polskich rzek porównuje batymetrię jezior różnego typu charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego odróżnia gleby strefowe od niestrefowych charakteryzuje profile glebowe 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje położenia geopolitycznego Polski analizuje tabelę stratygraficzną analizuje ukształtowanie pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej wykazuje skutki gospodarcze ekstremalnych zjawisk atmosferycznych w Polsce i na świecie wyjaśnia przyczyny niedoboru wody oraz przyczyny powodzi w Polsce i na świecie analizuje przekrój przez basen arcyżyjski porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania lesistości w Polsce posługuje się skalą polową do obliczenia powierzchni wyjaśnia skutki globalnych zmian klimatu omawia genezę oraz skutki 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów porównuje cechy ukształtowania powierzchni Polski z ukształtowaniem powierzchni innych krajów wykazuje związek między siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi ocenia stan czystości wód Bałtyku wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce odczytuje i interpretuje treść mapy topograficznej i samochodowej porównuje klimatogramy charakterystyczne dla różnych typów klimatu analizuje przyczyny zróżnicowania elementów bilansu wodnego w różnych strefach klimatycznych ocenia wpływ zmian
--	---	---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła ciepła na Ziemi wymienia czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza na Ziemi odczytuje z mapy symbole synoptyczne zaznacza na mapie miejsca, w których odnotowano ekstremalne zjawiska atmosferyczne rozpoznaje podstawowe (najpospolitsze) rodzaje skał występujących na Ziemi wymienia procesy endogeniczne i egzogeniczne 	<p>wód morskich</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje typy ustrojów rzecznych wskazuje na mapie obszary głównych fałdowań górskich wymienia przykłady form erozyjnych i akumulacyjnych powstałych w wyniku działalności rzek i lądolodów podaje cechy gór zrębowych i fałdowych omawia rozmieszczenie wulkanów i trzęsień ziemi na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wykorzystanie gospodarcze lasów porównuje i szereguje różne rodzaje skał porównuje rozkład temperatury powietrza w poszczególnych porach roku klasyfikuje jeziora wg typów genetycznych wyjaśnia przyczyny ruchu płyt tektonicznych wymienia różnicę między ruchami epejrogenicznymi a ruchami izostatycznymi opisuje czynniki wpływające na przebieg procesów krasowych 	<p>tsunami</p> <ul style="list-style-type: none"> czyta plany batymetryczne jezior wykazuje zależność między ruchami płyt skorupy ziemskiej a trzęsieniami ziemi podaje konsekwencje ruchów masowych 	<p>klimatycznych na zmiany zasięgu obszarów współczesnych zlodzień</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek występowania zjawisk wulkanicznych z przebiegiem granic płyt litosfery wyjaśnia znaczenie wietrzenia jako procesu rzeźbotwórczego powierzchni Ziemi
<p>Przemiany polityczne i gospodarcze świata Ludność i urbanizacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje na mapach aktualny podział polityczny świata zaznacza na mapie aktualny podział administracyjny Polski wymienia czynniki wpływające na zmianę liczby ludności w Polsce i na świecie wymienia fazy przejścia demograficznego wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce i na świecie wymienia kraje o wysokim i niskim przyroście naturalnym wymienia grupy ekonomiczne ludności na podstawie piramidy wieku i płci wymienia przyczyny migracji zewnętrznych i wewnętrznych w Polsce i na świecie wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce wymienia główne odmiany ludzkie na świecie wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce i na świecie wymienia główne choroby w krajach wysoko i słabo 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane ustroje polityczne na świecie opisuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności w Polsce i na świecie omawia przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce i na świecie przedstawia zmiany liczby ludności w Polsce po II wojnie światowej porównuje piramidę wieku i płci Polski z piramidami wieku i płci innych państw podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa określa kierunki migracji zewnętrznych Polaków na podstawie mapy wyjaśnia rozmieszczenie przedstawicieli poszczególnych wyznań na świecie charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce podaje najczęstsze przyczyny zgonów w Polsce i na świecie charakteryzuje największe miasta w Polsce i na świecie oraz omawia ich rozmieszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje kryteria podziału państw wg PKB na 1 mieszkańca oraz HDI oblicza: wskaźniki dynamiki zmian liczby ludności, współczynnik przyrostu naturalnego i współczynnik feminizacji, współczynnik przyrostu rzeczywistego, współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik bezrobocia opisuje cechy społeczeństwa w różnych fazach przejścia demograficznego opisuje wpływ barier osadniczych na rozmieszczenie ludności na świecie wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce rozdziela fazy urbanizacji omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. przedstawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej porównuje kształt piramidy wieku i płci ludności Polski w danym roku z piramidami wieku i płci innych państw wyjaśnia kulturowe aspekty zróżnicowania religijnego omawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce i na świecie ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej w Polsce i na świecie przedstawia uwarunkowania preferencji wyborczych Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zmiany na mapie politycznej Europy i świata po 1989 r. oraz jego następstwa prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się społeczeństwa ocenia najnowszą falę migracji Polaków po wejściu do UE ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski i innych krajów świata interpretuje wskaźniki urbanizacji w Polsce i Europie ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata

	<p>rozwinętych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje miast i typy aglomeracji w Polsce i na świecie wymienia główne opcje polityczne i organizacje pozarządowe w Polsce wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje wybranych miast na świecie charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce i na świecie charakteryzuje wybrane pomniki historii Polski oraz polskie obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> 			
Rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce i na świecie wymienia regiony rolnicze w Polsce i na świecie wymienia główne obszary upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce i na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa wybranego regionu Polski oraz wybranych państw na świecie charakteryzuje rozmieszczenie upraw i wielkość produkcji głównych ziemiopłodów oraz zwierząt gospodarskich w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych charakteryzuje stan floty rybackiej oraz wielkość połowów w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie poziomu rolnictwa w Polsce i na świecie oraz podaje jego konsekwencje porównuje produkcję rolniczą Polski z produkcją rolniczą wybranych krajów świata przetwarza zmiany w polskim rolnictwie po wstąpieniu do UE przetwarza stan i perspektywy rozwoju światowego oraz polskiego rybactwa 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ poszczególnych czynników na rozwój rolnictwa Polsce i na świecie analizuje strukturę przestrzenną upraw w Polsce i na świecie oraz jej zmiany na podstawie danych statystycznych porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych porównuje chów ekstensywny i intensywny analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę rolną państwa polskiego i wybranych państw świata określa tendencje zmian w pogłowiu zwierząt gospodarskich w Polsce i na świecie prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE
Przemysł	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje podziału przemysłu wg wybranych kryteriów wymienia funkcje przemysłu wymienia czynniki lokalizacji przemysłu wskazuje lokalizację najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce i na świecie na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych wymienia rodzaje elektrowni w Polsce i na świecie wymienia alternatywne źródła energii wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary występowania zasobów naturalnych w Polsce i na świecie przedstawia rozmieszczenie elektrowni ciepłych, wodnych i innych niekonwencjonalnych w Polsce i na świecie wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce i na świecie charakteryzuje i wskazuje na mapie specjalne strefy ekonomiczne w Polsce analizuje rozmieszczenie ośrodków high-tech na świecie omawia czynniki lokalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i innych państwach świata na podstawie danych statystycznych porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski ze strukturą innych krajów świata opisuje zmiany zachodzące w okręgach przemysłowych Polski i świata 	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej ocenia wielkość wydobycia surowców w Polsce i na świecie wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce i na świecie omawia procesy modernizacji i restrukturyzacji zachodzące w okręgach przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego i światowego przemysłu wydobywczego formułuje problemy energetyki w Polsce i na świecie ocenia perspektywy rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii w Polsce i na świecie

	<p>w Polsce i na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie największe okręgi przemysłowe świata i Polski 	<p>wybranych okręgów przemysłowych</p>			
Usługi	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje podziału usług omawia sieć transportową wybranego państwa oraz Polski wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i> wymienia walory krajoznawcze Polski i wybranych państw świata wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki wskazuje głównych partnerów handlowych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę usług w gospodarce Polski i innych państw świata omawia wady i zalety różnych rodzajów transportu omawia rolę łączności w gospodarce Polski i świata przedstawia atrakcje turystyczne w wybranym państwie świata i w Polsce omawia rolę turystyki w polskiej i światowej gospodarce omawia bilans handlu zagranicznego wybranych państw świata i Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce i na świecie podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności w Polsce i na świecie porównuje walory turystyczne wybranych państw i Polski przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce i na świecie porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych ocenia zróżnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce i na świecie przedstawia konsekwencje rozwoju turystyki w Polsce i na świecie wyjaśnia przyczyny zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków transportu oraz łączności w Polsce i na świecie ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze Polski i innych państw świata ocenia miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym i przewiduje kierunki jego rozwoju
Polska w świecie Zróżnicowanie regionalne Polski Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje międzynarodowe, m.in. te, do których należy Polska wymienia euroregiony na podstawie mapy wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne wymienia walory środowiska wybranej krainy geograficznej w Polsce wymienia mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach euroregionów oraz miast i gmin bliźniaczych omawia polskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie mapy przedstawia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski i świata podaje przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów w Polsce przedstawia nierównomierny napływ inwestycji zagranicznych w różnych regionach kraju na podstawie mapy wyjaśnia uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego regionów Polski omawia przyczyny i skutki globalizacji podaje przykłady form współpracy międzynarodowej na różnych płaszczyznach 	<ul style="list-style-type: none"> omawia działalność Polski w organizacjach międzynarodowych przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w poziomie rozwoju wybranych regionów Polski przedstawia ekonomiczne skutki konfliktów na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia Polski do UE ocenia znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł stosuje różne mierniki do oceny poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw
Degradacja i ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła zanieczyszczeń w różnych sferach Ziemi wymienia obszary na świecie i w Polsce o największym zanieczyszczeniu środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje źródła zanieczyszczeń różnych sfer Ziemi wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny przestrzennego zróżnicowania emisji głównych zanieczyszczeń powietrza na świecie omawia skutki nadmiernej emisji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska w Polsce i na świecie przedstawia działania 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce i na świecie wskazuje przykłady zachowań

i na świecie	<p>na podstawie map</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery • rozpoznaje parki narodowe w Polsce i na świecie na podstawie mapy 	<p>oraz klęski ekologicznej w Polsce i na świecie oraz wskazuje te obszary na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce i na świecie • charakteryzuje walory przyrodnicze parków narodowych w Polsce i na świecie • wymienia obszary o różnym stopniu zależności człowieka od środowiska przyrodniczego 	<p>zanieczyszczeń atmosferycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady restytucji różnych gatunków zwierząt • wyjaśnia zasady zrównoważonego rozwoju • przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł 	<p>międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody w Polsce i na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie parków narodowych 	<p>człowieka wobec klęsk ekologicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia kierunki i skuteczność działań państw na rzecz ochrony środowiska
Zajęcia terenowe	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa współrzędne geograficzne miejsca obserwacji na pomocą GPS 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje pomiaru azymutu za pomocą busoli • wyznacza kierunki świata za pomocą busoli • określa wysokość bezwzględną za pomocą GPS 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy środowiska przyrodniczego w okolicach szkoły • opisuje typy skał występujących w okolicach szkoły na podstawie mapy geologicznej i obserwacji bezpośredniej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje elementy środowiska przyrodniczego w otoczeniu szkoły • określa sposoby użytkowania ziemi w pobliżu miejsca obserwacji 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a użytkowaniem ziemi na badanym obszarze